

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการปรับปรุงการผลิตและการตลาดมะม่วงหิมพานต์ของเกษตรกรนิคมสร้างตนเองลำน้ำน่าน จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยผู้ศึกษาได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร
- ตอนที่ 2 การผลิตมะม่วงหิมพานต์
- ตอนที่ 3 การตลาดและราคาของมะม่วงหิมพานต์
- ตอนที่ 4 ปัญหาการผลิตและการตลาดมะม่วงหิมพานต์

ตอนที่ 1 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

1. อายุของเกษตรกร

เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงหิมพานต์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี และ 61 ปีขึ้นไป เป็นจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 27.1) รองลงมามีอายุระหว่าง 41-50 ปี (ร้อยละ 24.8) ที่เหลือมีอายุระหว่าง 31-40 ปี (ร้อยละ 18) และระหว่าง 20-30 ปี (ร้อยละ 4) ตามลำดับ (ตารางที่ 1) จากตารางนี้จะเห็นได้ว่าเกษตรกรค่อนข้างจะเป็นผู้สูงอายุเสียเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 1 อายุของเกษตรกร

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
20 - 30	4	3.0
31 - 40	24	18.0
41 - 50	23	24.8
51 - 60	36	27.1
มากกว่า 60 ปี	36	27.1
รวม	133	100.0

อายุต่ำสุด 21 ปี

อายุสูงสุด 79 ปี

อายุเฉลี่ย 52.70 ปี

2. ระดับการศึกษาของเกษตรกร

ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงหิมพานต์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.9 จบการศึกษา ระดับ ป.4-ป.6 รองลงมา ร้อยละ 8.9 จบการศึกษาค่ำกว่า ป.4 ร้อยละ 3.8 จบการศึกษาระดับ ม.1-ม.3, ม.4-ม.6 และสูงกว่า ม.6 เป็นจำนวนที่เท่ากัน ขณะที่ไม่มีอีกเกษตรกร ร้อยละ 3.8 ไม่ได้รับการศึกษา (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ระดับการศึกษาของเกษตรกร

ระดับการศึกษาของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	5	3.8
ต่ำกว่า ป.4	12	8.9
ป.4-ป.6	101	75.9
ม.1-ม.3	5	3.8
ม.4-ม.6	5	3.8
สูงกว่า ม.6	5	3.8
รวม	133	100.0

3. สถานภาพการสมรสของเกษตรกร

สถานภาพการสมรสของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงหิมพานต์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.2 สมรสแล้ว ร้อยละ 16.5 เป็นหม้าย ร้อยละ 5.3 เป็น โสด ร้อยละ 2.3 แยกกันอยู่ และร้อยละ 0.8 หย่าร้าง (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 สถานภาพการสมรสของเกษตรกร

สถานภาพการสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สมรส	100	75.2
หม้าย	22	16.5
โสด	7	5.3
แยกกันอยู่	3	2.3
หย่าร้าง	1	0.8
รวม	133	100.0

4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงหิมพานต์ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 1-5 คน คิดเป็นร้อยละ 79.7 ร้อยละ 17.3 มีสมาชิกในครัวเรือนอยู่ระหว่าง 6-10 คน ขณะที่ร้อยละ 3 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 11 คน ขึ้นไป (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกร

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-5	106	79.7
6-10	23	17.3
มากกว่า 10	4	3.0
รวม	133	100.0

จำนวนสมาชิกน้อยที่สุด 1 คน

จำนวนสมาชิกมากที่สุด 12 คน

จำนวนสมาชิกเฉลี่ย 4.63 คน

5. สภาพการถือครองที่ดิน

เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงหิมพานต์ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 92.5) มีเนื้อที่เพาะปลูกเป็นของตนเอง รองลงมา ร้อยละ 6 เป็นพื้นที่ทำฟรี หมายถึง พื้นที่ที่นิคมฯ อนุญาตให้ทำกิน โดยไม่ให้เอกสารสิทธิ์ในแปลงทุ่งหญ้าหรือที่สงวนของนิคมฯ ส่วนเกษตรกรที่เหลือร้อยละ 1.5 เป็นพื้นที่ๆ เช่าผู้อื่นเขาทำ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 สภาพการถือครองที่ดินของเกษตรกร

สภาพการถือครอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เป็นของตนเอง	123	92.5
ทำฟรี	8	6.0
เช่าผู้อื่น	2	1.5
รวม	133	100.0

6. การเป็นสมาชิกองค์กรต่างๆ

เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงหิมพานต์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.2) เป็นสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกมะม่วงหิมพานต์ ที่เหลือเป็นสมาชิกองค์กรต่างๆ เรียงตามลำดับดังนี้ คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร (ร้อยละ 27-8) กลุ่มเกษตรกร (ร้อยละ 26.3) กลุ่มสหกรณ์การเกษตร (ร้อยละ 22.6) กลุ่ม ธ.ก.ส. (ร้อยละ 12.3) กลุ่มผู้ปลูกพืชไร่ (ร้อยละ 10.5) และกลุ่มยุวเกษตรกร (ร้อยละ 0.7) (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 การเป็นสมาชิกองค์กรต่างๆ ของเกษตรกร

ประเภทของกลุ่มหรือองค์กร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มผู้ปลูกมะม่วงหิมพานต์	88	39.3
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	37	16.5
กลุ่มเกษตรกร	35	15.6
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	30	13.4
กลุ่ม ธ.ก.ส.	19	8.5
กลุ่มผู้ปลูกพืชไร่	14	6.3
กลุ่มยุวเกษตรกร	1	0.4

* เกษตรกรตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

7. รายได้จากการเกษตรของเกษตรกร

รายได้จากการเกษตร ได้จากการปลูกข้าว ไม้ผลพืชไร่ มะม่วงหิมพานต์ และเลี้ยงสัตว์ จากรายได้การเกษตรพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 58.6) มีรายได้อยู่ระหว่าง 300 – 10,000 บาทต่อปี รองลงมา (ร้อยละ 30.8) มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาทต่อปี ที่เหลือ (ร้อยละ 10.5) มีรายได้อยู่ระหว่าง 20,001-30,000 บาท ต่อปี (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 รายได้จากการเกษตรของเกษตรกร

รายได้จากการเกษตร (บาท)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
300 – 10,000	78	58.6
10,001 – 20,000	41	30.8
20,001 – 30,000	14	10.5
รวม	133	100.0

รายได้ต่ำสุด 300 บาท

รายได้สูงสุด 30,000 บาท

รายได้เฉลี่ย 9,935.59 บาท

หมายเหตุ : รายได้จากการเกษตรต่อปีโดยเฉลี่ยได้จากผลิตผลต่างๆ จะเป็นดังนี้

1. ข้าว	=	5,170.83 บาท	ต่อปี
2. ไม้ผล	=	3,464.29 บาท	ต่อปี
3. พืชไร่	=	10,360.00 บาท	ต่อปี
4. มะม่วงหิมพานต์	=	7,992.38 บาท	ต่อปี
5. พืชอื่นๆ	=	3,500.00 บาท	ต่อปี
6. การเลี้ยงสัตว์	=	10,000.00 บาท	ต่อปี
รวมรายได้เฉลี่ย		9,935.59 บาท	ต่อปี

8. รายได้จากนอกภาคการเกษตร

รายได้จากนอกภาคเกษตรได้จาก การค้าขาย รับจ้าง หัตถกรรม และอื่นๆ จากรายได้จากนอกภาคเกษตร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 45.9) มีรายได้อยู่ระหว่าง 500 – 10,000 บาท ต่อปี รองลงมา (ร้อยละ 33.8) มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาทต่อปี ที่เหลือ (ร้อยละ 20.3) มีรายได้อยู่ระหว่าง 20,001-25,000 บาทต่อปี (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 รายได้จากนอกภาคการเกษตรของเกษตรกร

รายได้ (บาท)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
500 – 10,000	61	45.9
10,001 – 20,000	45	33.8
20,001 – 25,000	27	20.3
รวม	133	100.0

รายได้ต่ำสุด 500 บาท

รายได้สูงสุด 25,000 บาท

รายได้เฉลี่ย 10,285.71 บาท

หมายเหตุ : รายได้จากนอกภาคการเกษตร โดยเฉลี่ยต่อปีได้จากกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. ค่าขาย ได้แก่ ของป่า ผลไม้	=	9,916.67 บาท	ต่อปี
2. รับจ้าง ได้แก่ ชุคดิน ถางป่า	=	9,355.17 บาท	ต่อปี
3. หัตถกรรม	=	5,000.00 บาท	ต่อปี
4. อื่นๆ	=	2,500.00 บาท	ต่อปี
รวม	=	10,285.71 บาท	ต่อปี

ตอนที่ 2 การผลิตมะม่วงหิมพานต์

1. พื้นที่ปลูกมะม่วงหิมพานต์

เกษตรกรปลูกมะม่วงหิมพานต์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 56.4) มีพื้นที่ปลูกระหว่าง 1-5 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 23.3 มีพื้นที่ปลูกระหว่าง 6-10 ไร่ ที่เหลือ ร้อยละ 20.3 มีพื้นที่ปลูกระหว่าง 11-22 ไร่ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 47.4) เกษตรกรจะปลูกมะม่วงหิมพานต์อยู่ระหว่าง 20-1,000 ต้น (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 พื้นที่ปลูกมะม่วงหิมพานต์ของเกษตรกร

พื้นที่ปลูก (ไร่)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 – 5	75	56.4
6 – 10	31	23.3
11 – 22	27	20.3
รวม	133	100.0

พื้นที่ปลูกน้อยสุด 1 ไร่

พื้นที่ปลูกสูงสุด 22 ไร่

พื้นที่ปลูกเฉลี่ย 6.10 ไร่

2. พันธุ์มะม่วงหิมพานต์ที่ใช้ปลูก

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 72.9) ปลูกมะม่วงหิมพานต์พันธุ์พื้นเมือง รองลงมา ร้อยละ 25.6 ปลูกพันธุ์ศรีสะเกษ ที่เหลือ ร้อยละ 1.5 ปลูกพันธุ์อื่นๆ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 พันธุ์มะม่วงหิมพานต์ที่เกษตรกรปลูก

ชื่อพันธุ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พื้นเมือง	97	72.9
ศรีสะเกษ	34	25.6
อื่นๆ	2	1.5
รวม	133	100.0

3. แหล่งที่มาของเมล็ดมะม่วงหิมพานต์

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 67.7) ขยายพันธุ์ด้วยตัวเอง ร้อยละ 10.5 เกษตรกรซื้อมาจากแหล่งอื่นๆ ที่เหลือ ร้อยละ 21.8 มาจากแหล่งอื่นๆ (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 แหล่งที่มาของเมล็ดมะม่วงหิมพานต์ที่เกษตรกรปลูก

แหล่งที่มา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ขยายพันธุ์เอง	90	67.7
ซื้อ	14	10.5
อื่นๆ	29	21.8
รวม	133	100.0

4. ปริมาณผลผลิตมะม่วงหิมพานต์ (คิดเป็นตัน)

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 50, 47 และ 38) ปลูกมะม่วงหิมพานต์อยู่ระหว่าง 1-100 ตัน โดยจัดตามอายุของต้นปลูกมะม่วงหิมพานต์ คือ ต่ำกว่า 5 ปี ระหว่าง 5-7 ปี และ 8-10 ปี ตามลำดับ หากแบ่งตามอายุต้นปลูกมะม่วงหิมพานต์แล้ว อายุต่ำกว่า 5 ปี จะปลูก 73 ตัน อายุระหว่าง 5-7 ปี จะปลูก 60 ตัน และอายุระหว่าง 8-10 ปี จะปลูก 90 ตัน ตามลำดับ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 12 ปริมาณผลผลิตปลูกมะม่วงหิมพานต์ (คิดเป็นตัน)

(อายุต่ำกว่า 5 ปี)

จำนวน (ตัน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวนตันเฉลี่ย (ตัน)
1 – 100	67	50.4	8.9
101 – 300	36	27.1	28.6
301 – 550	30	22.5	35.0
รวม	133	100.0	72.5

(อายุ 5-7 ปี)

จำนวน (ตัน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวนตันเฉลี่ย (ตัน)
1 – 100	63	47.4	10.1
101 – 300	40	30.1	25.5
301 – 400	30	22.5	24.2
รวม	133	100.0	59.8

(อายุ 8-10 ปี)

จำนวน (ตัน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวนตันเฉลี่ย (ตัน)
1 – 100	50	37.6	28.0
101 – 300	48	36.1	32.8
301 – 800	35	26.3	48.6
รวม	133	100.0	90.2

5. ปริมาณผลผลิตมะม่วงหิมพานต์ (คิดเป็นกิโลกรัม)

เกษตรกรส่วนใหญ่จะเก็บผลผลิตมะม่วงหิมพานต์ได้ระหว่าง 1-100 กิโลกรัม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของมะม่วงหิมพานต์ กล่าวคือ เมื่อมะม่วงหิมพานต์มีอายุต่ำกว่า 5 ปี เกษตรกรจะเก็บได้ 181.2 กิโลกรัม คิดเฉลี่ยต่อครอบครัวจะเก็บได้ 1.36 กิโลกรัม เมื่อมะม่วงหิมพานต์มีอายุ ระหว่าง 5-7 ปี เกษตรกรจะเก็บได้ 761 กิโลกรัม คิดเฉลี่ยต่อครอบครัวจะเก็บได้ 5.7 กิโลกรัม และเมื่อ มะม่วงหิมพานต์มีอายุ 8-10 ปี เกษตรกรจะเก็บได้ 289.9 กิโลกรัม คิดเฉลี่ยต่อครอบครัวจะเก็บได้ 2.17 กิโลกรัม (ตารางที่ 13) การที่มีผลผลิตต่ำกว่ามาตรฐาน อาจจะเป็นเนื่องมาจากเกษตรกรขาดการดูแลเอาใจใส่การปลูกมะม่วงหิมพานต์ และเกษตรกรส่วนมากใช้พันธุ์พื้นเมือง

ตารางที่ 13 ปริมาณผลผลิตมะม่วงหิมพานต์ (คิดเป็นกิโลกรัม)

(อายุ 3-5 ปี)

จำนวน (กิโลกรัม)	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวนตันเฉลี่ย (ตัน)
1 – 100	56	42.1	8.8
101 – 300	41	30.8	33.5
301 – 1,800	36	27.1	138.8
รวม	133	100.0	181.2

(คิดเฉลี่ยได้ = 1.3 กก. ต่อครอบครัว)

(อายุ 6-10 ปี)

จำนวน (กิโลกรัม)	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวนตันเฉลี่ย (ตัน)
1 – 100	46	34.6	17.3
101 – 300	44	33.1	82.0
301 – 2,000	43	32.3	661.7
รวม	133	100.0	761.0

(คิดเฉลี่ยได้ 5.7 กก. ต่อครอบครัว)

(อายุ 10 ปีขึ้นไป)

จำนวน (กิโลกรัม)	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวนตันเฉลี่ย (ตัน)
1 – 100	41	30.8	5.0
101 – 300	47	35.3	34.9
301 – 2,000	45	33.8	250.0
รวม	133	100.0	289.9

(คิดเฉลี่ยได้ = 10.6 กก. ต่อครอบครัว)

หมายเหตุ โดยมาตรฐานแล้ว ผลผลิตมะม่วงหิมพานต์จะเป็นดังนี้

อายุ 3-5 ปี จะให้ผลผลิตเฉลี่ย = 1- 3 กก. / ต้น

อายุ 6-10ปี จะให้ผลผลิตเฉลี่ย = 5-10 กก. / ต้น

อายุ 10 ปีขึ้นไป จะให้ผลผลิตเฉลี่ย = 10-60 กก. / ต้น

7. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการลงทุน

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 81.2) จะใช้ทุนส่วนตัว ที่เหลือ ร้อยละ 18.8 จะกู้ยืมจากแหล่งเงินกู้ต่างๆ (ตารางที่ 14)

เกษตรกร ร้อยละ 4.5 กู้เงินจากสหกรณ์การเกษตร รองลงมา ร้อยละ 3.0 กู้เงินจากญาติ พี่น้องและกลุ่มเกษตรกร กู้เงินจาก ธ.ก.ส. กู้จากตัวแทนบริษัทฯ/ ไร่ เป็นจำนวนเท่ากัน ที่เหลือ ร้อยละ 2.3 กู้เงินจากแหล่งอื่นๆ

ตารางที่ 14 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการลงทุน

การกู้ยืมเงิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้กู้ยืม (เงินทุนส่วนตัว)	108	81.2
กู้ยืม	25	18.8
- สหกรณ์การเกษตร	6	4.5
- ญาติ พี่น้อง	4	3.0
- กลุ่มเกษตรกร	4	3.0
- ธกส.	4	3.0
- ตัวแทนบริษัทปุ๋ย	4	3.0
- อื่น ๆ ได้แก่ เงินกู้ยืมจากรัฐบาล	3	2.3
รวม	133	100.0

8. ระยะเวลาเงินกู้

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 31.6) กู้เงินในระยะสั้น รองลงมา ร้อยละ 25.6 กู้เงินในระยะปานกลาง และร้อยละ 22.6 กู้เงินในระยะยาว ที่เหลือ ร้อยละ 20.3 กู้เงินโดยไม่มีกำหนดระยะเวลา (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ระยะเวลาเงินกู้

ระยะเวลา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะสั้น	8	32.0
ระยะปานกลาง	6	24.0
ระยะยาว	6	24.0
รวม	25	100.0

9. การใช้เครื่องทุ่นแรง

เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือทุ่นแรง (ร้อยละ 55.6) โดยเกษตรกร (ร้อยละ 32.3) จะใช้เครื่องพ่นยา รองลงมา ร้อยละ 14.2 ใช้เครื่องร่อนน้ำ ร้อยละ 4.5 ใช้รถแทรกเตอร์ ร้อยละ 3.8 ใช้ไถเดินตาม มีเกษตรกรร้อยละ 44 ไม่ได้ใช้เครื่องทุ่นแรงเลย (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 การใช้เครื่องมือทุ่นแรงของเกษตรกร

ชื่อเครื่องมือทุ่นแรง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ใช้เลย	59	44.4
ใช้	74	55.6
- เครื่องพ่นยา	43	32.3
- เครื่องสูบน้ำ	19	14.2
- แทรกเตอร์	6	4.5
- ไถเดินตาม	5	3.8
- แรงงานสัตว์	1	0.8
รวม	133	100.0

10. การใช้ปุ๋ย

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.7) มีการใช้ปุ๋ยในการปลูกมะม่วงหิมพานต์ ที่เหลือ ร้อยละ 38.3 ไม่ได้ใช้ปุ๋ยเลย

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 34.1) ใช้ปุ๋ยเคมี รองลงมา ร้อยละ 32.9 ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหลัก + ปุ๋ยคอก) จากการศึกษา พบว่ามะม่วงหิมพานต์ชอบปุ๋ยคอกและปุ๋ยหมัก เมื่อมะม่วงหิมพานต์ตั้งตัวได้ในระยะ 6 เดือนแรก และจะทำให้มะม่วงหิมพานต์เจริญเติบโตและมีลำต้นที่แข็งแรงดีขึ้น (ธงชัย , 2531) ร้อยละ 15.8 ใช้ทั้งปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ ที่เหลือร้อยละ 4.5 ใช้ปุ๋ยชนิดอื่นๆ (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 การใช้ปุ๋ยของเกษตรกร

การใช้ปุ๋ย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ใช้เลย	51	38.3
ใช้	82	61.7
- ปุ๋ยเคมี	28	21.1
- ปุ๋ยอินทรีย์	27	20.3
- ปุ๋ยเคมี + ปุ๋ยอินทรีย์	21	15.8
- ปุ๋ยอื่นๆ เช่น น้ำหมักชีวภาพ ฯลฯ	6	4.5
รวม	133	100.0

11. สูตรปุ๋ยเคมีที่ใช้

เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงหิมพานต์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57.1) ใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 16-16-16 ที่เหลือ ร้อยละ 32.9 ใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 สูตรปุ๋ยเคมี

สูตรปุ๋ยเคมี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
16 – 16 – 16	55	67.1
15 – 15 – 15	27	32.9
รวม	82	100.0

12. จำนวนปุ๋ยเคมีที่ใช้

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.9) ใช้ปุ๋ยจำนวนเพียง 0.10-10 กก./ต้น รองลงมา ร้อยละ 26.8 ใช้ปุ๋ยอยู่ระหว่าง 11-50 กก./ต้น และร้อยละ 12.2 ใช้ปุ๋ยอยู่ระหว่าง 51-150 กก./ต้น (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 จำนวนปุ๋ยเคมีที่ใช้

จำนวนปุ๋ยเคมี (กก./ต้น)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
0.10 – 10	50	60.9
11 – 50	22	26.8
51 – 150	10	12.2
รวม	82	100.0

จำนวนปุ๋ยเคมีที่ใช้ต่ำสุด 0.10 กิโลกรัม จำนวนปุ๋ยเคมีที่ใช้สูงสุด 150 กิโลกรัม

จำนวนปุ๋ยเคมีที่ใช้เฉลี่ย 24.26 กิโลกรัม

13. การใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.7) ไม่ใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เพื่อลดต้นทุนการผลิตได้ใช้สารชีวภาพแทนสารเคมีเพียงร้อยละ 29.3 เท่านั้น ที่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 การใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

การใช้สารเคมี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ใช้	94	70.7
ใช้	39	29.3
รวม	133	100.0

14. วิธีการใช้ปุ๋ยเคมี

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51.3) ใช้ฝังปุ๋ยเคมีรอบทรงพุ่ม รองลงมา ร้อยละ 41 ใช้วิธีหว่าน ที่เหลือ ร้อยละ 7.7 ใช้วิธีอื่นๆ (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 วิธีการใช้ปุ๋ยเคมี

วิธีการใส่ปุ๋ย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ฝังรอบทรงพุ่ม	20	51.3
หว่าน	16	41.0
วิธีอื่น ๆ เช่น ฉีดพ่น	3	7.7
รวม	39	100.0

15. วิธีการกำจัดวัชพืช

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.9) ใช้วิธีการกำจัดวัชพืชโดยใช้แรงงานคน เช่น จอบ มีด ในขณะที่เกษตรกรร้อยละ 12 ใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 วิธีการกำจัดวัชพืช

วิธีการกำจัดวัชพืช	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ใช้แรงงานคน	117	87.9
ใช้สารเคมี	16	12.1
รวม	133	100.0

16. ค่าใช้จ่ายในการใช้ปุ๋ยเคมี

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 42.7) เสียค่าใช้จ่ายเคมีอยู่ระหว่าง 25-400 บาทต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 29.3 เสียค่าใช้จ่ายเคมีอยู่ระหว่าง 801-5,000 บาทต่อไร่ ที่เหลือ ร้อยละ 28 เสียค่าใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 401-800 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 ค่าใช้จ่ายในการใช้ปุ๋ย

ค่าใช้จ่าย (บาท/ไร่)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
25 – 400	35	42.7
401 – 800	23	28.0
801 – 5,000	24	29.3
รวม	82	100.0

ค่าปุ๋ยเคมีต่ำสุด 25 บาท/ไร่

ค่าปุ๋ยเคมีสูงสุด 5,000 บาท/ไร่

ค่าปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 777.33 บาท/ไร่

17. ค่าใช้จ่ายในการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51.3) เสียค่าใช้จ่ายในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช อยู่ระหว่าง 401-1,000 บาทต่อไร่ ในขณะที่เกษตรกรร้อยละ 48.7 เสียค่าใช้จ่ายในการใช้สารเคมีอยู่ระหว่าง 20-400 บาทต่อไร่ เท่านั้น (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 ค่าใช้จ่ายในการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

ค่าใช้จ่าย (บาท/ไร่)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
20 – 400	18	46.2
401 – 1,000	21	53.8
รวม	39	100.0

ค่าใช้จ่ายต่ำสุด 25 บาท/ไร่

ค่าใช้จ่ายสูงสุด 1,000 บาท/ไร่

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 510.00 บาท/ไร่

18. ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 52.6) เสียค่าสารเคมีกำจัดวัชพืชอยู่ระหว่าง 100-500 บาทต่อไร่ ในขณะที่เกษตรกรร้อยละ 47.4 เสียค่าสารเคมีกำจัดวัชพืชอยู่ระหว่าง 501-1,000 บาท (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช

ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช (บาท/ไร่)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
100 – 500	70	52.6
501 – 1,000	63	47.4
รวม	133	100.0

ค่าใช้จ่ายต่ำสุด 100 บาท/ไร่

ค่าใช้จ่ายสูงสุด 1,000 บาท/ไร่

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 518.42 บาท/ไร่

19. การตัดแต่งกิ่งมะม่วงหิมพานต์

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.6) ตัดแต่งกิ่งตอนหลังเก็บเกี่ยว ร้อยละ 25.6 ตัดแต่งกิ่งก่อนออกดอก และร้อยละ 12.8 ตัดแต่งกิ่งตอนอื่นๆ (เช่น ก่อนตัดหญ้า เป็นต้น) (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 การตัดแต่งกิ่ง

การตัดแต่งกิ่ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ก่อนออกดอก	34	25.6
หลังเก็บเกี่ยว	82	61.6
อื่นๆ (เช่น ก่อนตัดหญ้า)	17	12.8
รวม	133	100.0

20. การให้น้ำมะม่วงหิมพานต์

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 39.8) ให้น้ำก่อนออกดอก รองลงมาร้อยละ 27.8 ให้น้ำหลังติดผล ร้อยละ 17.3 ให้น้ำหลังออกดอก ที่เหลือ ร้อยละ 15 ให้น้ำโดยวิธีการอื่นๆ (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 การให้น้ำมะม่วงหิมพานต์

ระยะเวลาการให้น้ำ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ก่อนออกดอก	53	39.8
หลังออกดอก	23	17.3
หลังติดผล	37	27.8
อื่น ๆ	20	15.0
รวม	133	100.0

21. การปรึกษาเมื่อมีปัญหาในการปลูก

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.2) ปรึกษาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร รองลงมาร้อยละ 23.3 ปรึกษาเพื่อนบ้าน ร้อยละ 10.2 ปรึกษาญาติพี่น้อง ที่เหลือ ร้อยละ 6.8 ปรึกษาตัวแทนบริษัทปุ๋ย และสารเคมี (ตารางที่ 28)

ตารางที่ 28 การปรึกษาเมื่อมีปัญหาในการปลูก

แหล่งข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	80	60.2
เพื่อนบ้าน	31	23.3
ญาติพี่น้อง	13	10.2
ตัวแทนบริษัทปุ๋ย/สารเคมี	9	6.8
รวม	133	100.0

22. การจ้างคนเพื่อช่วยในการปลูก

เกษตรกรเพียงร้อยละ 27.8 มีการจ้างคนช่วยปลูกและดูแลรักษามะม่วงหิมพานต์ ส่วนอีก ร้อยละ 72.2 ไม่ได้จ้าง (ตารางที่ 29)

ตารางที่ 29 การจ้างแรงงานชั่วคราวในการปลูกมะม่วงหิมพานต์

การจ้างแรงงานชั่วคราวปลูก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้จ้าง	96	72.2
จ้าง	37	27.8
รวม	133	100.0

23. การจ้างแรงงานประจำ

เกษตรกรมีการจ้างคนงานประจำเพียง 2 ราย (ร้อยละ 1.5) ที่เหลือ ร้อยละ 98.5 ไม่ได้จ้าง (ตารางที่ 30)

ตารางที่ 30 การจ้างแรงงานประจำ

การจ้างแรงงานประจำ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้จ้าง	131	98.5
จ้าง	2	1.5
รวม	133	100.0

หมายเหตุ : ค่าแรงงานจ้างอยู่ระหว่าง 300-500 บาท

24. การจ้างแรงงานรายวัน

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 93.2) จ้างคนงานรายวัน อยู่ระหว่าง 1-10 คน ที่เหลือ ร้อยละ 6.8 จ้างคนงานรายวันอยู่ระหว่าง 11-250 คน (ตารางที่ 31)

ตารางที่ 31 การจ้างแรงงานรายวัน

จำนวนคนงาน (คน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 - 10	124	93.2
11 - 250	9	6.8
รวม	133	100.0

หมายเหตุ : ค่าจ้างแรงงานรายวันอยู่ระหว่าง 80-2,000 บาท

25. การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับความรู้ด้านการส่งเสริมการผลิตมะม่วงหิมพานต์

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.9) เคยได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับความรู้ด้านการส่งเสริมการผลิตมะม่วงหิมพานต์ ที่เหลือร้อยละ 21.1 รายงานว่าไม่เคยได้รับคำแนะนำเลย (ตารางที่ 32)

ตารางที่ 32 การได้รับคำแนะนำ

การได้รับคำแนะนำ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคย	105	78.9
ไม่เคย	28	21.1
รวม	133	100.0

26. แหล่งข่าวสารความรู้ด้านการเกษตร

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 70.7 ได้รับข่าวสารความรู้ด้านการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการปลูกและการตลาดมะม่วงหิมพานต์ จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร รองลงมา ได้รับจากเกษตรกรผู้นำ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน เพื่อนบ้าน ธ.ก.ส. สหกรณ์ ญาติ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และเสียงตามสาย ตามลำดับ (ตารางที่ 33)

ตารางที่ 33 แหล่งข่าวสารความรู้ด้านการเกษตร

แหล่งข่าวสารความรู้*	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	94	70.7	1
เกษตรกรผู้นำ	58	43.6	2
เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน	50	37.6	3
เพื่อนบ้าน	34	25.6	4
ธกส.	33	24.8	5
สหกรณ์	30	22.6	6
ญาติ	18	13.5	7
วิทยุ	13	9.8	8
โทรทัศน์	11	8.3	9
หนังสือพิมพ์	11	8.3	9
เสียงตามสาย	4	3.0	11

* ผู้ตอบสามารถตอบได้หลายข้อ

ตอนที่ 3 การตลาดและราคามะม่วงหิมพานต์

1. การทราบราคาขายส่ง/ขายปลีกของมะม่วงหิมพานต์

เกษตรกรทั้งหมดไม่ทราบราคาขายส่ง/ขายปลีกของมะม่วงหิมพานต์เลย (ตารางที่ 34)

ตารางที่ 34 การทราบราคาขายส่ง/ขายปลีก

การทราบราคา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ทราบ	133	100.0
ทราบ	-	-
รวม	133	100.0

2. ประเภทพ่อค้าที่มารับซื้อ

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 92.5) ขายผลผลิตมะม่วงหิมพานต์ให้กับพ่อค้าท้องถิ่น มีเป็น ส่วนน้อย (ร้อยละ 7.5) ที่ขายให้กับพ่อค้าต่างจังหวัด (ตารางที่ 35)

ตารางที่ 35 ประเภทพ่อค้า

ประเภทพ่อค้า	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พ่อค้าท้องถิ่น	123	92.5
พ่อค้าต่างจังหวัด	10	7.5
รวม	133	100.0

3. เหตุผลที่ขายให้พ่อค้าคนกลาง

เหตุผลที่ขายผลผลิตมะม่วงหิมพานต์ผ่านพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่น เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.2) ตอบว่า เป็นเพราะ ไม่มีเวลาที่จะนำไปขายเอง รองลงมาร้อยละ 15 กล่าวว่า เป็นเพราะ ขาดยานพาหนะ และ ร้อยละ 9.8 บอกว่าเป็นเพราะความสะดวกรวดเร็ว (ตารางที่ 36)

ตารางที่ 36 เหตุผลที่ขายให้พ่อค้าคนกลาง

เหตุผลที่ขาย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีเวลาที่จะนำไปขายเอง	100	75.2
ขาดยานพาหนะ	20	15.0
สะดวกรวดเร็ว	13	9.8
รวม	133	100.0

4. วิธีการขายผ่านพ่อค้าคนกลาง

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.7) ขายผลิตผลมะม่วงหิมพานต์โดยผ่านตัวแทนกลุ่มแม่บ้านซื้อหึ่งกลุ่ม รองลงมา ร้อยละ 23.3 ขายโดยพ่อค้ามาติดต่อซื้อเมื่อมะม่วงหิมพานต์พร้อมที่จะเก็บ ร้อยละ 8.3 ขายโดยพ่อค้ามาจองและตกลงราคา ก่อนที่มะม่วงหิมพานต์แก่ ที่เหลือ ร้อยละ 6.8 ขายโดยวิธีการอื่นๆ ได้แก่ ขายให้พ่อค้าชาจร (ตารางที่ 37)

ตารางที่ 37 วิธีการขายผ่านพ่อค้าคนกลาง

วิธีการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตัวแทนกลุ่มแม่บ้าน	82	61.7
พ่อค้ามาติดต่อซื้อ	31	23.3
พ่อค้ามาจอง	11	8.3
อื่นๆ ได้แก่ ขายให้พ่อค้าชาจร	9	6.8
รวม	133	100.0

5. วิธีดำเนินการตลาด

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 64.7) จำหน่ายผลิตผลโดยวิธีการขายปลีก รองลงมา ร้อยละ 17.3 โดยวิธีการขายเหมา (ขายผลิตผลมะม่วงหิมพานต์เป็นรายต้น/สวน ขณะมะม่วงหิมพานต์แก่) ร้อยละ 18.0 โดยวิธีการอื่นๆ ได้แก่ ขายฝาก (ตกลงราคา ก่อนที่มะม่วงหิมพานต์จะแก่โดยการวางมัดจำ) (ตารางที่ 38)

ตารางที่ 38 วิธีดำเนินการตลาด

วิธีการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ขายปลีก	86	64.7
ขายเหมา	23	17.3
อื่นๆ ได้แก่ ขายฝาก	24	18.0
รวม	133	100.0

6. แหล่งจำหน่ายผลผลิต

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57.1) จำหน่าย ณ จุดรับซื้อในท้องถิ่น รองลงมา ร้อยละ 16.5 จำหน่ายที่สวน ร้อยละ 13.5 จำหน่าย ณ จุดรับซื้อในจังหวัดอุตรดิตถ์ ที่เหลือร้อยละ 12.8 โดยวิธีการอื่นๆ เช่น มีผู้มารับไปเป็นลูกค้าขจร เช่น ลูกค้าที่มาเยี่ยมชมกลุ่มแปรรูปมะม่วงหิมพานต์ งานแสดงสินค้า (ตารางที่ 39)

ตารางที่ 39 แหล่งจำหน่ายผลผลิต

แหล่งจำหน่าย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จุดรับซื้อในท้องถิ่น	76	57.1
สวน	22	16.5
จุดรับซื้อในจังหวัด	18	13.5
อื่นๆ เช่น ลูกค้าที่มาเยี่ยมชมกลุ่มแปรรูปมะม่วงหิมพานต์ งานแสดงสินค้า	17	12.8
รวม	133	100.0

7. วิธีการเก็บรวบรวมผลผลิต

เกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100) เก็บรวบรวมผลผลิตเอง (ตารางที่ 40)

ตารางที่ 40 วิธีการเก็บรวบรวมผลผลิต

วิธีการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เก็บรวบรวมเอง	133	100.0
รวม	133	100.0

8. ผู้กำหนดราคาซื้อขายผลผลิต

ร้อยละ 56.4 พ่อค้ารับซื้อเป็นผู้กำหนดราคาซื้อขาย ที่เหลือ ร้อยละ 43.6 ตัวเกษตรกรเองเป็นผู้กำหนด (ตารางที่ 41)

ตารางที่ 41 ผู้กำหนดราคา

ผู้กำหนดราคา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พ่อค้ารับซื้อ	75	56.4
ตัวเกษตรกรเอง	58	43.6
รวม	133	100.0

9. การแบ่งเกรดมะม่วงหิมพานต์

มีการแบ่งเกรดมะม่วงหิมพานต์ ร้อยละ 53.3 นอกนั้น ร้อยละ 46.7 ไม่มีการแบ่งเกรด (ตารางที่ 42)

ตารางที่ 42 การแบ่งเกรดมะม่วงหิมพานต์

การแบ่งเกรด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	71	53.3
ไม่มี	62	46.7
รวม	133	100.0

10. วิธีการชำระเงินค่าผลผลิต

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.7) ชำระทั้งหมดเมื่อตกลงราคาซื้อขายแล้ว รองลงมา ร้อยละ 15.8 มีการมัดจำจำนวนหนึ่ง และชำระส่วนที่เหลือหลังจากเก็บมะม่วงหิมพานต์หมดแล้ว ที่เหลือร้อยละ 13.5 โดยวิธีการอื่นๆ ได้แก่ จ่ายผ่านธนาคาร (ตารางที่ 43)

ตารางที่ 43 วิธีการชำระเงินค่าผลผลิต

วิธีการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชำระทั้งหมด	94	70.7
มัดจำไว้จำนวนหนึ่ง	21	15.8
อื่นๆ ได้แก่ จ่ายผ่านธนาคาร	18	13.5
รวม	133	100.0

11. การทราบข่าวสารเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของราคาซื้อขาย

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57.1) ทราบข่าวสารเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของราคาจากกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 56.4 จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 42.1 จากเพื่อนบ้านใกล้เคียง ร้อยละ 19.5 ทราบจากข่าวสารพาณิชย์ ร้อยละ 12 ทราบจากวิทยุ ร้อยละ 9.8 ทราบจากโทรทัศน์ ร้อยละ 7.5 ทราบจากหนังสือพิมพ์ และร้อยละ 5.3 ทราบจากเสียงตามสายในหมู่บ้าน (ตารางที่ 44)

ตารางที่ 44 การทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวของราคา

แหล่งข่าวสาร *	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
กลุ่มเกษตรกร	76	57.1	1
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	75	56.4	2
เพื่อนบ้าน	56	42.1	3
ข่าวสารพาณิชย์	26	19.5	4
วิทยุ	16	12.0	5
โทรทัศน์	13	9.8	6
หนังสือพิมพ์	10	7.5	7
เสียงตามสาย	7	5.3	8

* ผู้ตอบสามารถตอบได้หลายข้อ

ตอนที่ 4 ปัญหาการผลิตและการตลาดมะม่วงหิมพานต์

ก. ด้านการผลิต

1. ปัญหาทางการผลิตมะม่วงหิมพานต์ เกษตรกรพบปัญหาการผลิตมะม่วงหิมพานต์เรียงตามลำดับ คือ ขาดความรู้ (ร้อยละ 67.7) ขาดเครื่องมืออุปกรณ์การผลิต (ร้อยละ 64.7) ขาดแคลนเงินทุน (ร้อยละ 63.2) และขาดแคลนแรงงาน (ร้อยละ 23.3) (ตารางที่ 45)

ตารางที่ 45 ปัญหาทางการผลิตมะม่วงหิมพานต์

แหล่งข่าวสารความรู้ *	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
ขาดเครื่องมืออุปกรณ์การผลิต	86	64.7	1
ขาดความรู้ด้านเทคโนโลยี	84	63.2	2
ขาดแคลนเงินทุน	84	63.2	2
ขาดแคลนแรงงาน	31	23.3	4

* เกษตรกรตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2. ปัญหาที่พบในด้านแมลง

2.1 ปัญหาผีเสื้อมวนหวาน (ร้อยละ 38.3)

2.2 ปัญหาหนอนเจาะ (ร้อยละ 66.9)

2.3 ปัญหาหนอนกินใบ (ร้อยละ 56.4)

3. ปัญหาเรื่องการใช้ปุ๋ย (วิธีการใส่ปุ๋ย) (ร้อยละ 19.5)

4. ปัญหาเรื่องสารเคมี (ร้อยละ 10.5)

5. ปัญหาเรื่องน้ำ (ในฤดูแล้ง) (ร้อยละ 35.3)

6. ปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดิน (ร้อยละ 39.1)

7. ปัญหาคุณภาพผลผลิตมะม่วงหิมพานต์ (ร้อยละ 71.4)

ข. ด้านราคาและการตลาด

1. ปัญหาความรู้ในการคัดเกรดและแยกพันธุ์มะม่วงหิมพานต์ (ร้อยละ 55.6)

2. ปัญหาในการขนส่งมะม่วงหิมพานต์ (ร้อยละ 52.6)

3. ปัญหาขาดแคลนแรงงานช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิต (ร้อยละ 35.3)

4. ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ (ร้อยละ 87.2)
5. ปัญหาอื่นๆ (ร้อยละ 54.8) (ดูตารางที่ 46)

ตารางที่ 46 ปัญหาการตลาดมะม่วงหิมพานต์

แหล่งข่าวสารความรู้*	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ	116	87.2	1
ปัญหาความรู้ในการคัดเกรด	74	55.6	2
ปัญหาขาดแคลนแรงงาน	70	52.6	4
ปัญหาในการขนส่ง	47	35.3	5
ปัญหาอื่นๆ	73	54.8	3

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ